

Tierpslistans förslag till budget 2023–2025

Plan för Tierps kommuns ekonomi och verksamhet

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
1. Introduktion	3
2. Om budgeten	4
<i>Ekonomiska förutsättningar, resultatmål och skattesatsen</i>	4
<i>Budgetarbetet</i>	4
<i>Vad är inte med i kommunbudgeten?</i>	4
3. Driftbudgeten	5
<i>Transparens kring förutsättningar till plan 2024–25</i>	5
4. Verksamhetsförändringar på ramnivå	6
<i>Kommundirektör</i>	6
<i>Valnämnd och revision</i>	7
<i>Gemensam service</i>	7
<i>Medborgarservice och samhällsbyggnad</i>	8
<i>Kultur och fritid</i>	10
<i>Förskola</i>	10
<i>Grundskola</i>	11
<i>Gymnasieskola</i>	11
<i>Äldreomsorg</i>	11
<i>Funktionshindrade, individ- och familjeomsorg</i>	12
5. Investeringsbudgeten	14
6. Bolagen	14
7. Särskilda uppdrag	15
<i>Styrning</i>	15
<i>Uppdrag med övergripande kopplingar till drift och verksamhet</i>	15
<i>Uppdrag med kopplingar till skola, barnomsorg och utbildning</i>	16
<i>Uppdrag med kopplingar till samhällsbyggnad, planering och utemiljöer</i>	16
<i>Uppdrag med kopplingar till kultur och fritidsverksamhet</i>	16
<i>Uppdrag med kopplingar till omsorg och stöd</i>	16
<i>Uppdrag med kopplingar till investeringsbudgeten</i>	17
8. Formella yrkanden	18

1. Introduktion

Detta är Tierpslistans första budgetförslag sedan vi vann representation i kommunfullmäktige valet 2022. Det är en så kallad "skuggbudget" som partiet lägger som alternativ till de styrandes budget med våra förslag på prioriteringar, nedskärningar och satsningar.

Vi anser som den gamle socialdemokratiske ministern Gustav Möller (1884-1970), att "varje förslösad krona är en stöld från folket". Det offentliga och allmänna är till för att tjäna folket, och det är ytterst de valda politikernas ansvar att företräda folkets allmänintresse över det ena eller andra särintresset. Så även om det särintresset vore politikernas egna.

Tierpslistan bildades för att de etablerade partierna tappat markkontakten. Från att vara rotade folkrörelser har de förvandlats till trötta maktapparater. I kommuner som Tierp blir de ofta närmast en bortglömd svans till kärnan i Stockholm. Till skillnad från dessa är Tierpslistan ett lokalt parti som driver lokala frågor för kommunmedborgarnas bästa.

Vi tillhör inget av blocken, utan plockar friskt frågor från respektive block så länge det gagnar tierpsborna. Så även i denna budget – vi har inga skrupler att hålla med andra partier när de driver bra förslag och vissa här finns gemensamma med både Socialdemokraternas budgetförslag och Styrets. Särskilt som nytt parti har det varit nyttigt att jämföra med dessa två. Sverigedemokraternas budgetförslag har vi inte tillgång till i skrivande stund, men under valrörelsen har vi haft gemensamma ståndpunkter även med dem.

I praktiken innebär detta att vi skär ner mer på byråkrati och slöseri än vad högern gör samtidigt som vi satsar mer på välfärden än vad vänstern gör. Det hänger ihop: varje beslut i en kommun har en alternativkostnad som kan mätas i mänsklig värdighet, varje krona till ej fungerande crosshall eller onödiga konstprojekt är en krona som inte gått till exempelvis vården eller skolan.

Hur pengarna används i en kommun är med andra ord viktigt. Liksom (förhoppningsvis) de flesta politiker anser vi att vår egen politik är bättre för folk, att vår politik får den där värdigheten att väga lite tyngre i vågskålen. Är man övertygad om det har man en förbannad plikt att driva den politiken in i det sista, även om det innebär *dirty work* och att man måste prata med den ena eller den andra.

Den attityden verkar varken Styret eller Socialdemokraterna ha. De lägger en budget vardera utan majoritetsstöd, hoppas att just deras budget beskedligt ska släppas igenom och låter det därmed bära eller brista. Och så kallar de sig ansvarstagande. Det är pinsamt. För vår del kommer vi göra det vi kan för att få igenom den politik som finns i den här budgeten.

I värsta fall? *Give 'em hell.*

Mio Tastas Viktorsson, gruppledare Tierpslistan

2. Om budgeten

Ekonomiska förutsättningar, resultatmål och skattesatsen

I och med krig, elpriser, allmän inflation och sviktande samhällsekonomi kommer den kommunala ekonomin ha stora problem under planperioden tre år. Det är svårt att sia om utvecklingen, men troligt är att det blir sämre innan det blir bättre.

Rent konkret innebär det att i basbudgeten efter prisuppräknning och extrakostnader som förvaltningen bedömde som nödvändiga saknades det 20 miljoner kronor för att nå upp till resultatmålet på 2 % för 2023. Senare år såg ännu värre ut.

Ett arbete har därför genomförts både i förvaltningen och från partierna för att skaka fram de pengar som behövs. Bland annat har en lista med förslag presenterats till kommunstyrelsen strax innan budgetarbetet, som vi använt oss av. Vi anser att denna process börjat allt för sent.

Även med besparingsförslagen bedömde Styret att resultatmålet var svåruppnått, och har föreslagit tillfällig sänkning av resultatmålet till 1,8 % under 2023 och 1 % 2024 med aviseringar om fortsatt nedskärningsarbete. Med hänvisning till tidigare års driftsresultat ställer vi oss bakom en tillfällig sänkning, men ser bara ett behov att sänka till 1,9 % under 2023 i och med något högre nettonedskärningar. Vidare vill vi reducera investeringsprogrammet för att samtidigt bekämpa kommunens höga skulder.

Vi ser inte i dagsläget något behov att höja skatten och inget utrymme att sänka skatten. En skattehöjning skulle slå hårt mot de som har det svårast under vargatider och en skattesänkning skulle innebära sänkta ambitioner för välfärden.

Budgetarbetet

Som nytt parti fick Tierpslistan tillgång till budgetunderlaget förhållandevis sent och en rejäl dragning först veckan innan budgetfullmäktige. Under den veckan har vi jagat (i många fall lediga) tjänstemän och andra politiker för att få ut information och förklaringar för de olika delarna av underlaget. De vi fått tag på, ska sägas, har varit väldigt hjälpsamma.

En konsekvens av allt detta är exempelvis att vissa möjliga besparingar inte hunnit eller kunnat utredas ordentligt och därmed utelämnats ur budgetförslaget tills vidare.

Vad är inte med i kommunbudgeten?

Tierpslistan ställde under 2022 upp till två val: dels till Tierps kommunfullmäktige, dels till regionfullmäktige i Uppsala. Det är Tierps kommunfullmäktige vi vunnit mandat i.

Denna budget gäller för Tierps kommun och handlar därför om de ämnen som kommunen svarar för såsom förskola, skola, äldreomsorg, funktionshindradeomsorg, samhällsbyggnad, stadsplanering och så vidare. Den innehåller inte Tierpslistans förslag kring sjukvård, tandvård eller den mesta kollektivtrafiken, som alltså är regionala frågor. De frågor vi driver på regionnivå är bland annat nedskärning av byråkrati i vården, kollektivtrafik i hela länet, bevarande av geriatriken i Tierp, uppstyrning av Upptågskaoset och avgiftsfri tandvård.

3. Driftbudgeten

I driftbudgeten specificeras alla löpande kostnader som kommunen har för att driva och upprätthålla sin verksamhet. Det handlar om personalkostnader, hyror, inköp av förbrukningsvaror och dylikt. Dessa kostnader kallas driftskostnader. Dessa finansieras av driftsintäkter, exempel barnomsorgs- och äldreomsorgsavgifter samt skatteintäkter och statsbidrag.

I tabellen redovisas den budgetram som sätts för varje verksamhet under kommunen för 2023 och planerad ram 2024–25. Siffrorna bygger på förra årets budget, plus uppräknig för ökade grundläggande kostnader och dylikt samt de politiska beslut om förändringar som tas i och med budgeten. De politiska förändringar som vi vill göra i ramarna redovisas i nästa kapitel.

Nettokostnad, tkr	Prognos 2022	Budget 2022	Budget 2023	Prel plan 2024	Prel plan 2025
Revision	1 806	1 806	2 450	2 500	2 560
Valnämnd	530	530	32	683	33
Jävsnämnd	32	45	48	49	50
IT- & Lönenämnd:a	0	0	0	0	0
Kommunstyrelsen	1 387 797	1 354 199	1 430 606	1 494 299	1 532 009
— varav Kommundirektör	38 515	39 261	30 983	31 522	32 330
— varav Gemensam service	34 801	34 466	38 293	38 363	39 202
— varav Medborgarservice	74 050	68 541	81 034	83 567	87 543
— varav Exploateringsverksamhet	-4 575	0	-10 650	0	0
— varav Kultur och Fritid	79 754	79 754	83 786	85 902	88 083
— varav Förskola	142 314	144 327	158 691	162 856	165 994
— varav Grundskola	310 044	308 620	329 347	338 221	345 778
— varav Gymnasieskola	124 057	120 712	131 237	134 756	139 126
— varav Äldreomsorg	282 064	283 139	284 942	308 480	315 899
— varav Funktionshinderomsorg	124 265	121 865	133 258	137 189	140 273
— varav Individ- och Familjeomsorg	182 508	153 514	169 685	173 443	177 781
Verksamhetens nettokostnad	1 390 165	1 356 580	1 433 136	1 497 531	1 534 652
Finansieringsverksamhet	1 430 676	1 384 964	1 461 900	1 513 307	1 590 350
— varav skatter, bidrag och utjämning	1 465 110	1 419 102	1 509 172	1 567 768	1 623 051
Resultat	40 511	28 384	28 764	15 776	55 698

Transparens kring förutsättningar till plan 2024–25

Om man bara utgår utifrån de förändringar som kan göras i samband med 2023 års budget och utan nya statsbidrag så kommer 2024 och 2025 oundvikligen redovisa ett stort underskott. En stor del av 2023 kommer därför troligtvis bestå av att politiker från samtliga partier går igenom olika sparförslag utöver de som görs nu för att nå resultatmålet 2023. Förmodligen kommer det arbetet avhjälpas av statsbidrag som aviserar i samband med regeringens budget i november, men grundprincipen är att dessa inte har räknats med, eller har räknats lågt, i basbudgeten beroende på vem man frågar.

Styret ger i sitt budgetförslag kommundirektören ett uppdrag att ta fram besparingsförslag, samordningsvinster och så vidare för att nå det för 2024 tillfälligt sänkta resultatmålet på 1 % och har tillgodoräknat sig det uppdraget i sin plan för 2024–25. Att det i praktiken innebär att siffrorna för 2024 och 2025 i Styrets driftbudgettabell ska tas med en rejäl nypa salt framgår inte självklart av dokumentet, utan kräver viss efterforskning som inte kan förväntas av någon utanför politiken. Vi vill däremot vara transparenta i vårt budgetdokument kring hur vi kommit fram till våra siffror.

Tierpslistans förslag innehåller ett liknande uppdrag som Styrets, med förbehållet att det ytterst kommer vara politiken som har ansvaret för arbetet under 2023 med att klara budgetplanen. Styrets modell för att fördela uppdraget över ramarna framgår inte av deras dokument eller samtal med ledande politiker, men för vår del slår vi det preliminärt jämnt över samtliga verksamheter. I praktiken kommer vissa verksamheter behöva spara mer än andra.

4. Verksamhetsförändringar på ramnivå

Nedan redovisas de satsningar och besparingar som Tierpslistan vill göra på respektive verksamhetsområde. De redovisas i en tabell per område och de flesta är försedda med en förklarande eller motiverande kommentar.

Inför budgetprocessen kom kommundienstämman med ett stort antal förslag vad gäller både satsningar och besparingar. För transparensens skull har vi färgkodat vilka förändringsförslag som kommer varifrån:

- Sådant som förvaltningen säger att vi helt enkelt inte kommer undan att ha med i budgeten är markerade i **grönt**. I vissa fall har vi överprövat detta och modifierat posten.
- Förslag från förvaltning eller revision som vi håller med om och har valt att lyfta in i budgeten är markerade i **blått**. Ett stort antal sådana är inte medtagna, och vi skiljer oss mycket från både Styret och Socialdemokraterna när det gäller vilka vi tagit med.
- Förslag som är markerade i **gult** har lyfts in av Tierpslistan som parti. De flesta av dessa är tagna ur vårt partiprogram.

Kommundirektör

Förändring (tkr)	Förändring	Not
-2100	Sänkning av politikerlöner	a
-900	Besparing chefslöner, delårseffekt, mer 2024	b
-350	Sänkning av partistöd	c
-120	Paus Demokratiberedningen 2023 och 2024	d
150	Satsning e-demokrati	e

- a. Sveriges politikerkår tjänade under stora delar av 1900-talet i nivå med en lärare, men idag mycket mer än såväl medianlöntagaren som den personal de basar över. I Tierp tjänar den mest välbetalda politikern 71 500 kronor i månaden. När ekonomin kärvar i en kommun och besparingar ska göras måste politikerna dessutom kunna gå i första ledet. Vi vill revidera kommunens ersättningsreglemente och därigenom sänka politikerlönerna. Totalt ska 2,1 miljoner kronor sparas in, vilket motsvarar lite mindre än en fjärdedel av de totala kostnaderna inom reglementet.
- b. Ju högre upp i den kommunala hierarkin, desto bättre löneutveckling de senaste åren. Sedan 2016 har lönen för kommundirektörer nationellt ökat med ca 34 % till nästan hundra tusen kronor i månaden. Även Tierp ligger på den nivån. Under kristider behöver alla hålla igen, även chefer. Därför får kommundirektören uppdrag att tillsammans med politiken sänka kostnaderna för högre chefer i kommunen jämfört med basbudget, i första hand genom att hålla tillbaka löneökningar och med fokus på de högst betalda. Efter att ha gått igenom listan över lönelistan över anställda med ledningsansvar, historisk löneutveckling och uppräknings 2023–24 ser vi att cirka 900 tusen kronor kan sparas in under 2023, och något mer därtill under helåret 2024.

- c. Funktionen med partistöd ska vara att möjliggöra en grundläggande politisk verksamhet för partierna på det lokala planet. Utifrån det syftet är partistöden idag för höga. Vi vill som vid tidigare ändring av partistöd dra ner på mandatstödet och justera grundstödet därefter, så att totalkostnaderna minskar med 350 000 kronor, ca 30 %. Vill partierna bedriva verksamhet utöver den som partistödet täcker efter vår sänkning kan de gott bekosta det på traditionella föreningsvis.
- d. Demokratiberedningen är, lite tillspetsat, en kaffeklubb för politiker från samtliga partier där de sitter och diskuterar varför de inte är mer populära. Beredningen möts lite olika ofta, men snittar en möteskostnad per år på cirka 120 000 kronor. Vi tror att våra demokratisatsningar nedan har större effekt per krona. Vi budgeterar därför för att beredningen pausas under de svåra åren 2023 och 2024.
- e. Kommunen ska möjliggöra för demokratiska innovationer på kommunhemsidan. Dels vi vill möjliggöra för digitala namninsamlingar, dels för digitala rådgivande omröstningar.

Valnämnd och revision

Förändring (tkr)	Förändring	Not
500 (2024)	Europaparlamentsval 2024	
566	Äskande från revisionen för granskning	
150 (2024)	Extrasatsning valnämnden 2024	a

- a. Vi vill ha utrymme för central hantering av valsedlar och att eventuellt samordna folkomröstning med europaparlamentsvalet 2024. Därför budgeterar vi något högre ram för Valnämnden än vad Styret och Socialdemokraterna gör.

Gemensam service

Förändring (tkr)	Förändring	Not
600	Beredskapssamordnare	a
300	Modul i systemet Stratsys för informationssäkerhet	
200	Kommungemensam e-tjänstebyggare, inloggning bank-id osv	
700	Personalförstärkning ledningsstöd	b
1400	Ökade försäkringskostnader	
-150	Minskade försäkringspremier i och med beredskapssamordnare	a
-85	Uppsagt medlemskap i "Stockholm Business Alliance"	c
-760	Reducering av kommunikatörer, delårseffekt 2023, mer helåret 2024	d

- a. Högre lagkrav på kommunen kring brottsförebyggande och beredskapsarbete innebär att en samordnare ska anställas av kommunen, delvis finansierat av MSB. Tierpslistan vill att tjänsten ska utformas så att den så snart som möjligt ska kunna utgöra kärnan i en lokal

vaktstyrka och som stöd för en så kallad Frivillig resursgrupp, FRG.

- b. I slutet av förra mandatperioden införde de dåvarande politikerna nya utskott under kommunstyrelsen, vilket tyvärr innebär att det krävs mer personal i sekretariatet för att bland annat organisera möten åt politiker.
- c. Tierps kommun är idag betalande medlem i en organisation som framför allt ska marknadsföra Stockholm till utländska investerare. Vi ser inte hur det skapar värde per krona för medborgarna eller det lokala näringslivet i Tierp.
- d. Antalet kommunikatörer i kommunsektorn har skjutit i höjden i ungefär samma takt som lokaljournalistiken tynat bort. Resultatet är att informationen medborgarna får om lokala förehavanden blir tillrättalagd och ensidig snarare än granskande, samtidigt som den kostar mer i skattepengar. Det märks inte minst i Tierp, där kommunens kanaler bland annat har använts till partsinlagor för Styrets sak. Vi får mer värde för skattepengarna om de istället för att berätta hur förträffliga saker är faktiskt går till att de blir det i verkligheten också.

Medborgarservice och samhällsbyggnad

Förändring (tkr)	Förändring	Not
*	Tilläggsbudgetering TKAB	a
810	Ökade kostnader räddningsnämnden, mer 2024 och 2025	
100	E-arkiv Tillväxt- och samhällsbyggnad	
1575	Driftavtal Gata/Park	
2600	Sanering fastighet i Örbyhus	
100	Ökade VA-kostnader	
520	Raseringsplan, endast nödvändigt enligt Tierpslistans variant	b
-250	Uppsägning av kontor i Gevaliapalatset i Gävle	c
-10 650	Exploatering och försäljning	d
-200	Minskning med två bilar	
-650	Nedskärning "näringsliv, turism och besöksverksamhet"	
-150	Tydliggöra kostenhetens uppdrag, effektivisering	e
60	Svinjakt	f
-60	Stänga kontoret i Uppsala, delårseffekt 2023	c
500	Lokalbuss, delår 2023	g
500	Arbete för konstfruset i Söderfors	h
750	Matsatsning, kvalitet	e
45	Fryst taxenivå för tillsyn av krogar och dylikt enligt alkohollagen	i

- a. I Styrets budgetförslag ökas ram för att finansiera en kompensation till kommunens fastighetsbolag, TKAB, som beslutades om efter utdragen konflikt i fullmäktige. Detta på grund av förändringar av kostnadsbörda i hyresupplägget, framför allt kring Vendelbadet som kommunen då tagit över från bolaget. S och V budgeterar inte för den summan, då de

menar att de pengarna ska finnas i verksamheten efter övertagandet. Vi yrkar därför att frågan kring tilläggsbudgetering för TKAB samt finansiering lyfts ur budgetprocessen och tas i egen ordning i kommunfullmäktige. I Tierpslistans budget finns eventuellt utrymme för posten inom ett resultatmål på 1,8 %, vilket då matchar Styrets och Socialdemokraternas.

- b. En av de punkter som var markerade som helt outhärliga i tjänstemännens underlag till budgetarbetet var den så kallade raseringsplanen, som kostar 7,8 miljoner kronor över fem år. Det handlar om att kommunen ska plocka ner belysning från enskilda vägar runt om i kommunen. Anledningen till att rasering måste genomföras nu sades vara eftersom dessa lyktor sitter på Vattenfalls ledningsstolpar, som nu ska vädersäkras och kablarna grävas ner.

Det visar sig dock att det handlar om en "relativt liten" del av de lysen som planen omfattar som berörs av Vattenfalls arbete under 2023. Resten av raseringen är en följd av ett beslut från 1989(!) om att sluta drifva merparten av belysningen på enskilda vägar. Detta trots att mycket hänt sedan 1989, det är oklart när trafikflödesanalysen som planen bygger på gjordes och att stora delar av Tierps landsbygd mörkläggs. Det handlar bland annat om busskurer för skolbussen som i och med raseringsplanen kommer bli kolsvarta under vinterhalvåret. Vi budgeterar för att avstyra all rasering av lysen som inte absolut måste genomföras på grund av att Vattenfall plockar ner stolparna de sitter på. Resten av planen ska hänskjutas till en omprövning av 1989 års beslut och framtagandet av en ny belysningsplan för hela kommunen.

- c. Tierpslistan kampanjade under valrörelsen för att kommunen skulle säga upp hyran för kontor i Gevaliapalatset i Gävle och i Uppsala. De tjänstemän som bor i Uppsala eller Gävle och absolut inte kan åka till kommunen de administrerar kan istället tillgodoseas genom hemarbetslösningar eller samarbete med kommunkontoren i respektive stad. Detta fick vi mycket kritik för av de andra partierna, trots att – visar det sig nu – beslut redan fattats i somras om uppsägning av Gävlekontoret. Nu budgeteras även för uppsägning av Uppsalakontoret. Huruvida de andra partierna sneglat på vår retorik under valrörelsen låter vi vara osagt, men tydligt är att Tierpslistan fått rätt på den här punkten och budgeterar därefter.
- d. För att klara ekonomin 2023 budgeteras exploateringsintäkter in under driftbudgeten av samtliga. Eftersom försäljning av mark är oklokt under lågkonjunktur när priserna går ner förordar vi här liksom Socialdemokraterna ett huvudsakligt fokus på exempelvis byggrätter.
- e. I listan över sparförslag från tjänstemännen menade de att de skulle klara av att effektivisera kostenheten för en besparing på 300 tusen kronor. För att minska risken att det går ut över kvaliteten budgeterar vi för bara hälften av den uppskattade besparingen. Vi satsar dessutom ytterligare 750 tusen kronor på att förbättra kvaliteten på maten. Det skiljer oss från exempelvis Socialdemokraterna, som föreslår nedskärningar på hemtjänstmaten om totalt 2 miljoner kronor.
- f. Kommunen har under ett par år bidragit med att hålla nere vildsvinspopulationen i Norduppland genom en gemensamhetsjakt tillsammans med andra kommuner och

jägarförbunden. Den verksamheten ska fortsätta även 2023. I tjänstemännens underlag menar de att det skulle kosta 120 tusen kronor, men projektet har tidigare kostat 20 tusen kronor och vi är skeptiska till att volymen skulle öka med 600 %.

- g. Vi vill liksom andra oppositionspartier införa en lokal busslinje i Tierps centralort i samarbete med UL, så att de gula bussarna kan hyras för ändamålet under lågtrafik. Den ska passera Siggbo handelsområde, stationen, centrumhandeln och vårdcentralen. Eftersom slingan inte kommer hinna etableras till årsskiftet budgeterar vi för delårskostnad 2023.
- h. Vi budgeterar 500 tusen kronor i resurs för att ta fram en plan och förbereda upprättandet av konstfrusen bandyplan i Söderfors tillsammans med berörda föreningar.
- i. Den enskilt vanligaste efterfrågan på Tierps centralort är en riktig krog. Om vi menar allvar med att möjliggöra den typen av näringsliv kan vi inte höja taxorna år in och år ut.

Kultur och fritid

Förändring (tkr)	Förändring	Not
-100	Sänkt stöd till studieförbund	a
-150	Konstgallring och rimligare användning av existerande samling	b

- a. Sänkt stöd till studieförbund om 100 tusen kronor var ett av besparingsförslagen som tjänstemännen kommit med inför budgetarbetet. Vi har inte lyckats få ut underlag att i god tid gå igenom för mer riktad besparing. Vissa studieförbund gör ett bra arbete och är outhärliga lokalt men andra är det inte, och reglerna behöver skärpas till.
- b. Så mycket som 37 % av kommunens konstsamling med försäkringsvärde på totalt en miljon kronor hänger överhuvudtaget inte uppe, ändå köper Tierps kommun in "lös konst" för 150 tusen kronor om året. Vi vill se över de konstsamlingar som finns så att kommunen bara behåller den konst som det finns anledning till att behålla, använder den konsten mer effektivt och säljer resten vidare.

Förskola

Förändring (tkr)	Förändring	Not
6100	Kyrkskolan, hyreshöjning	
-500	Avvecklad förskoleavdelning i Månkarbo, redan på gång	a
500	Lönesatsning förskolepersonal	b

- a. Avveckling av en förskoleavdelning i Månkarbo är redan påbörjad av befintligt styre. Verksamheten flyttar in i den befintliga förskolan enligt tjänstemännen.
- b. Löneförhöjningar för förskolepersonal fördelas efter förhandling med facket.

Grundskola

Förändring (tkr)	Förändring	Not
1000	Satsning lärarlöner	a
120	Klassmorfar, delårseffekt	b
-150	Besparing hemspråk	

- a. I Tierps kommun kan en lärare tjäna fyratusen kronor mindre än i de närliggande städerna, vilket är en stor faktor till att vi inte kan konkurrera om lärare, får en absurd lärarkarusell med hög omsättning och Sveriges sämsta skolor. Detta behöver åtgärdas, och steg ett är en extra miljon till lärarlöner från 2023. Vi skiljer oss därmed från C, vars skolpolitiker Lotta Carlberg sagt att politiken inte kan höja lönerna.
- b. Trots att i princip samtliga partier säger sig vara för konceptet "Morfar i skolan" budgeterar ingen för det på något tydligt sätt. Med helårseffekt under 2024 bör klassmorfar på prov kosta cirka 240 tusen kronor (uppskattat utifrån uppgifter från klassmorfar.se).

Gymnasieskola

Förändring (tkr)	Förändring	Not
2000	Täckning obalans/underfinansiering	
-50	Besparing hemspråk	
200	Förstärkning SFI	a

- a. Eftersom språket är centralt för att kunna delta i samhället är det viktigt att vi ställer krav om SFI-deltagande och godkända resultat. Vi vill samordna SFI med svensk samhällsorientering och, i den mån det går, yrkesutbildning.

Äldreomsorg

Förändring (tkr)	Förändring	Not
100	Lönejustering efter undersköterskeutbildning, äldreomsorgen	a
675	Cosmic Link	
300	Upphandling av befintliga system	
-17 000	Statsbidrag från VoO 2022-2023, tillfällig	
-1750	Serviceinsatser i egen regi, delårseffekt	b
-275	Samordning av anhörigstöd med Älvkarleby	
1500	2 stycken SSK till hemtjänsten	c
-860	Omorganisering av tidsplanering inom hemtjänsten	d
400	Arbetskor	e
500	Extrasatsning lön	
0	Kommunals förslag, från verksamhetsutvecklare till heltidsresan	f

- a. Medarbetare som vi utbildar till undersköterskor får annan titel och annat uppdrag och ska då få högre lön. 10 USK klara/år.
- b. Tvätt, städ och inköp ska utföras av kommunen själv. Större effekt under helår 2024.
- c. Utökning av 2 tjänster till hemtjänsten för att minimera antalet kunder per sjuksköterska och mindre spring för befintlig personal. Minimerar också helger och kvällar som sköterskor måste arbeta. Satsningen är med i tjänstemännens underlag men inte de andra partiernas budgetförslag.
- d. Idag läggs scheman inom hemtjänsten av så kallade TES-planerare. Dessa planerare jobbar helt administrativt på vikariat trots att de är duktiga undersköterskor och ersätts av timanställda. Detta system avvecklas och planerarna återgår till "golvet" samtidigt som schemalagningen flyttas till personalen själva i arbetsgrupper. Tierpslistan förespråkar generellt att personalen själva styr över schemalagningen och genom att lösgöra TES-uskorna till linjearbete frigörs resurser så att det inte innebär någon större belastning för personalen.
- e. Personal i äldreomsorgen ska ha rätt till ordentliga arbetskläder och inte behöva bekosta sin arbetsutrustning ur egen ficka.
- f. Inför budgetfullmäktige har kommunalrådet Sara Sjödal (C), kommundirektören och HR haft samrådsmöte med fackförbunden. Flera av dem klagade då enligt protokollet på att i princip ställas inför en färdig budget. En förlust med att göra så är att man går miste om rimliga förslag från facken. Ett sådant förslag från Kommunal var att dra ner på verksamhetsutvecklare och istället använda pengarna till ansvarig för rätt till heltid för omsorgspersonal. Vi anammar det förslaget och aviserar att mellan 50 % och 100 % av en verksamhetsutvecklartjänst görs om under 2023. Rätt till heltid ska enligt avtal vara på plats senast 2024.

Funktionshindrade, individ- och familjeomsorg

Förändring (tkr)	Förändring	Not
100	Lönejustering efter undersköterskeutbildning, funktionsomsorgen	a
500	Ombyggnation av lokaler, ändring verksamhet	
2000	Täckning underfinansiering och volymökning funktionsomsorgen	
10 000	Täckning obalans/underfinansiering IFO	b
400	Nya avtal för Fors och Bofinksvägen	
100	Cosmic Link	
-500	Effektivisering av receptionerna i kommunhuset och IFO-huset	
-50	Debitera egenavgifter enligt riktlinje, redan på gång	
-700	En avvecklad verksamhetsutvecklare	
-1000	Minskning av konsulter	

-1300	Öppenvård i syfte att minska placeringar, initial besparing	
200	Team Maria, beroendeteam för unga 13-20	c
35	Ökat stöd till kvinnojouren Liljan med 25%	

- a. Medarbetare som vi utbildar till undersköterskor får annan titel och annat uppdrag och ska då få högre lön.
- b. Arbete med ordentliga krav mot fusk, social dumpning, långtidsutanförskap och vissa invandringsrelaterade kostnader kommer behövas under planperioden för att IFO ska klara av att hålla sig inom budget utan att det ska gå ut över de som verkligen behöver hjälp.
- c. Team Maria innebär samarbete mellan kommuner och regionen kring missbruksvård och psykisk ohälsa.

5. Investeringsbudgeten

I samband med budgetfullmäktige beslutas en övergripande investeringsbudget och en detaljerad variant av budgeten beslutas om först vid årets sista kommunstyrelsemöte. Det innebär att det underlag som Tierpslistan tagit del av för investeringsbudgeten fortfarande har en del (i vissa fall bokstavligen) frågetecken kring sig. Det innebär också att Tierpslistan inte deltar i beslutet om detaljerad investeringsbudget, då partiet inte finns representerat i kommunstyrelsen vars sammansättning fortfarande bygger på 2018 års valresultat. Utifrån det material som finns anser vi dock att ett antal miljoner i onödiga investeringar kan plockas bort eller reduceras under planperioden 2023–2025 med tanke på den svåra ekonomiska situationen:

- Stora konstinköp, dels "lös konst" om 150 tusen kronor årligen, dels mer än en halv miljon utsmyckning tack vare enprocentsregeln under krisåret 2024. Regeln innebär att 1 % av investeringsvolymen i publik infrastruktur ska gå till utsmyckning, helt oberoende av hur mycket värde den konsten tillför.
- En gradäng till Humlesalen som inte är akut nödvändig.
- Många miljoner till gång- och cykelvägar ospecificerat, vilket under senare år inneburit exempelvis dyra separata cykelbanor trots i princip noll trafikkonflikter längs ordinarie väg, något som många väljare kunnat peka ut i sina närområden under valrörelsen. Det trots total brist på fungerande gångväg till exempelvis Siggbö handelsområde från Köpingen.

Genom minskning i investeringsbudgeten minskar skuldsättningen på sikt och kommunen får bättre soliditet. Mot detta står bland annat behov av investeringar för bandyplanen i Söderfors och belysning på landsbygd, som idag är ofinansierade, samt eventuellt mer markköp och fler förskolor.

Vi vill att investeringsbudgeten beslutas preliminärt under budgetfullmäktige och att den detaljerade investeringsbudgeten hanteras under efterföljande fullmäktige istället för kommunstyrelsen.

6. Bolagen

En stor del av den så kallade kommunkoncernens verksamhet ligger inom kommunens bolag TKAB, TBAB och TEMAB med dotterbolag. Styrningen av dessa – eller bristen därav – är en viktig del av den brist på kontroll och organisatoriskt kaos som finns i kommunen och har funnits länge. Här har båda blocken i bolagsfrågan (S, SD, V respektive Alliansen och MP) båda en skuld på olika sätt.

Som ett första steg bör ägardirektiven rutinmässigt ses över i sin helhet och i en process separat från budgetarbetet. Tills vidare lägger vi dessa egna direktiv:

- Bolagen ska rutinmässigt rapportera sin verksamhet till gruppledarna i fullmäktige.
- Bolagen ska prioritera grönska över dyr utsmyckning och omfattas inte längre av beslutet §15/2016 om enprocentsregeln.
- TBAB ska i den mån det är möjligt använda sitt inflytande över bostadsmarknaden för att förhindra att aktörer som arbetar med social dumpning har tillgång till bostäder i kommunen.
- TBAB ska beakta aspekter som segregation och assimilerings i sina hyrespolicyer, i syfte att förhindra att fler områden får en för hög andel invandrade invånare.

7. Särskilda uppdrag

Styrmodellen i Tierp innebär att budgeten inte bara innehåller siffersatta ramförändringar, utan också "särskilda uppdrag" till kommunens organisation. Dessa består av punktlister med olika uppmaningar som i många fall kan reduceras till substansfattigt "bra saker ska vara bra" och i värsta fall kan innebära kostnadsdrivande satsningar lösgjorda från själva driftramarna.

Ett stort problem med modellen är dessutom att den i många fall innebär en väldigt lös målstyrning, där politiker i princip avsäger sig ansvaret för att "bra saker ska bli bra" och låter tjänstemännen lösa det bäst de vill. Den demokratiska styrkedjan blir då oklar och ansvarsutkrävande svårt. Autonomi för kommunens anställda är en bra sak när det gäller professioner inom exempelvis vård och skola, en annan när det gäller förvaltning, ekonomi och politiska beslut.

Vi vill ändra styrmodellen och budgetens struktur. Tills en sådan ändring är på plats kommer våra budgetförslag anses bland de särskilda uppdragen och strama åt styrningen så gott det går. Om ett uppdrag redovisas nedan så är det för att det är just ett *särskilt* uppdrag och inte något som naturligt ingår i verksamheten. Samtliga förändringar under ramförändringsavsnittet ska betraktas som särskilda uppdrag även om de inte upprepas här.

Styrning

- Samarbetet i C-tillsammans med regionens övriga kommuner ska fortsätta tills vidare.
- En ny budgetstruktur ska ta fram med tydligare politisk styrning och koppling mellan ram och uppdrag samt uppdelning mellan uppdrag med ekonomisk effekt och utan. Målsättningar ska vara överskådliga, kontrollerbara, kopplade till handlingsbara program och innehålla delmål om nödvändigt. Uppdrag och målsättningar ska vara tydligt separerade – inga fler uppdrag som egentligen är målbilder.
- Partierna i kommunfullmäktige, de lokala utvecklingsgrupperna och de fackliga organisationerna ska inkluderas tidigt i budgetprocessen.
- Hänsyn ska tas till revisorernas kritik i utformning av bokslut.
- Visselblåsarfunktionen ska vara på plats, tillgänglig och enligt Transparency Internationals rekommendationer.
- Ärenden som rör ägarstyrning ska tas i egen politisk ordning och kommunkoncernen ska kontrolleras som en politisk enhet.
- Kommundirektörens uppdrag kring chefslöner enligt ramförändring.
- Tierps kommun ska minimera mottagandet av ytterligare migranter.
- Lokalhantering ska samordnas mellan kommun och bolag.
- Kontoren i Gävle och Uppsala ska avvecklas, samarbete med Uppsala kommun om kontorsplatser upprättas och hemmalösningar premieras som alternativ.

Uppdrag med övergripande kopplingar till drift och verksamhet

- Lokalhantering ska samordnas mellan kommun och bolag.
- Kontoren i Gävle och Uppsala ska avvecklas, samarbete med Uppsala kommun om kontorsplatser upprättas och hemmalösningar premieras som alternativ.
- Kommundirektörens uppdrag kring besparingsarbetet inför 2024–25.
- Matkvaliteten ska öka och utbudet i högre grad reflektera efterfrågan, exempelvis mer riktig husmanskost på äldreboenden.
- Tjänst för beredskapssamordnare ska utformas så att denna i framtiden kan utgöra kärna till patrullerande kommunvakter, FRG och bygdevakter.

Uppdrag med kopplingar till skola, barnomsorg och utbildning

- Försök med morfar i skolan ska genomföras 2023.
- Planering för fler förskolelokaler, utbyte av paviljonger.
- Så långt det är möjligt frigöra utrymme i Örbyhus skola inom ram och samordning av lokaler, genom utflytt av förskolelokaler, återkomma med förslag till politiken kring nödvändiga investeringar och ramförändringar.
- Befintlig skolstruktur ska vara kvar, ingen nedläggning av landsbygdsskolorna.
- Lärares auktoritet i klassrummet ska ha stöd uppifrån i skolhierarkin.
- Näringslivet och industrin i kommunen ska uppmuntras lämna förslag kring gymnasie- och vuxenutbildningen.
- Kriterier ska tas fram på när det vore aktuellt att återstarta industriprogrammet.
- Större krav på deltagande på SFI och utredning av sanktionsmöjligheter.
- Samordnande av SFI med svensk samhällsorientering med inriktning på anammande och förståelse för svenskt samhällsskick och normer.
- Samordning där möjligt mellan SFI och yrkesutbildning.
- Brott mot skolplikten ska beivras.
- Inventera och reducera administrativ börda för lärare från kommunalt håll.

Uppdrag med kopplingar till samhällsbyggnad, planering och utemiljöer

- Tierps kommun ska ha som övergripande målsättning att utveckla samtliga orter i kommunen utan att prioritera Tierps köping.
- En driftsplan för belysning i hela kommunen ska tas fram som en del av belysningsplan.
- Upprätta kontakt med UL för samarbete kring, och inrätta, en lokal busslinje i Tierps tätort under lågtrafik. Färdtjänstkort ska gälla på bussen.
- Konkreta målsättningar kring Uppståget ska avkrävas region Uppsala och kollektivtrafiksavtal omförhandlas ifall dessa inte uppnås.
- Intressesondering Egnahemsprogram i stil med Tjörn bland utvecklingsgrupper.
- Intressesondering svb-Bygdebolag bland utvecklingsgrupper.
- Stadsplaneringen i Tierp ska ta i akt tillgänglighet för funktionshindrade.
- Inventera outnyttjade byggrätter inom kommunen och aktivt uppsökande av intressenter.
- Ökad marknadsföring av tillgängliga byggrätter. Tomter som inte blivit sålda inom rimlig tid ska ställas till marknadens förfogande via mäklare.
- Skyddsrum ska vara statusbesiktigade, lämpligt när beredskapstjänst är på plats.
- Förbereda för att kunna återupprätta konstfrusen bandyplan i Söderfors tillsammans med berörda föreningar.
- Inventera platser med behov av kameraövervakning med hänsyn till flyttningseffekter.

Uppdrag med kopplingar till kultur och fritidsverksamhet

- Bidrag ska inte gå till segregrande etniska föreningar.
- Befintliga konstinventarier ska inventeras, gallras och användas mer effektivt.
- Privata aktörer, personer och föreningsliv ska bjudas in till att investera i offentlig utsmyckning.
- Grönska ska prioriteras över dyr utsmyckning och enprocentsregeln upphävas.
- Inventering av integrationsprojekt ska genomföras vad gäller resultat samt effekt hos invandrarna samt på andra berörda enligt rättvisepincip.
- Aktivt gränsdragningsarbete TKAB för minskade driftkostnader.

Uppdrag med kopplingar till omsorg och stöd

- Verka för hemmaplanslösningar istället för placeringar av barn.

- En kartläggning av social dumpning till kommunen ska genomföras med fokus på ansvariga kommuner.
- Ökad bemanning inom förstärkt ram ska bidra till social kvalitet för de äldre.
- Insamling av synpunkter från personalen kring möjlighet till husdjur på äldreboende.
- Förhandla bestämmelser om krishantering i avtalen med alternativa utförare.
- Personalen ska kontrollera schemalaggningsen i så stor grad som möjligt.
- Språkrav för anställda inom äldreomsorgen ska införas.
- Inom ökad ram för kostnaden ska efterrätt kunna erbjudas även till middagen inom äldreomsorgen.
- "Heltidsresan" ska vara färdig 2024.
- Avtal med region Uppsala om närvårdsplatser till 2024.
- Fria arbetsskor med start inom äldreomsorgen.
- Utökad extern kontroll över ledningen inom omsorgen, följ upp skräckhistorier från äldreboenden.
- Tydligare motivering till beslut om stöd vid delegering från politik till tjänstemän.
- Samordna receptionerna mellan IVO och kommunhuset.
- Tydligare uppdelning mellan arbetsmarknadsinsatser riktade mot friktions- och strukturarbetslöshet.
- Tydligare uppföljning, kontroll och motkrav vid försörjningsstöd såsom rutinmässiga fysiska träffar hos IVO.
- Bruket av nyanlända praktikanter inom äldreomsorg och funktionshindradeomsorg avbryts.

Uppdrag med kopplingar till investeringsbudgeten

- Bredbandsutbyggnaden ska ske i hela kommunen och gå så snabbt som investeringsbudgeten, hushållens efterfrågan och samarbete med andra aktörer tillåter.
- Investeringar och lokalhantering ska samordnas mellan kommun och kommunala bolag för att undvika dubbelgravande, och så vidare.
- Kostnadsberäkningar för infrastruktur i Siggbo ska göras om och de tidigare spritt sprängande siffrorna från konsulter förkastas.
- När stadsplanering genomförs ska dagligvaruhandel i regel vara fotgängarvänlig – inga fler helvetesgap att hoppa över. "Desire lines" i utomhusmiljöer ska generellt tas i akt.
- En investeringsplan för belysning i hela kommunen ska tas fram som en del av belysningsplan.

8. Formella yrkanden

*Tierpslistans fullmäktige*grupp yrkar:

att fastställa skattesatsen för år 2023 till 21,29 procent,

att avsätta 2 450 tkr till revisionen,

att resultatkravet tillfälligt sänks till 1,9 % under 2023,

att resultatkravet tillfälligt sänks till 1 % under 2024,

att kommunen tillfälligt budgeterar med exploateringsintäkter på exploateringsverksamheten 2023 – 2024,

att bifalla Tierpslistans budgetförslag, inklusive driftbudget, flerårsplan och särskilda uppdrag enligt bifogat dokument,

att den investeringsbudgeten i detaljerad form ska beslutas om i kommunfullmäktige,

att kommunfullmäktiges beslut §15/2016 om enprocentsregel upphävs,

att beslut om tilläggsbudgetering TKAB tas i egen ordning,

att fastställa ägardirektiven med Tierpslistans tillägg enligt bifogat dokument,

att ägardirektiven lyfts ur budgetprocessen och tas i egen ordning.